

Sygn. akt I DI 14/21

POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Duś

w sprawie prokuratora Prokuratury Okręgowej w K. Z.J.

po rozpoznaniu w Sądzie Najwyższym Izbie Dyscyplinarnej

na posiedzeniu w dniu 1 kwietnia 2021 r.

żądania sędziego Sądu Najwyższego A.R. z dnia 22 marca 2021 r. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego A.R. od rozpoznania sprawy o sygn. I DI 14/21 w przedmiocie rozpoznania wniosku adw. Ł. C., pełnomocnika wnioskodawcy H. K. z dnia 16 lutego 2021 r. o wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej w K. Z. J.

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

postanowił

uwzględnić żądanie sędziego Sądu Najwyższego A.R. i wyłączyć go od orzekania w sprawie o sygn. I DI 14/21.

UZASADNIENIE

W dniu 5 marca 2021 r. za pośrednictwem Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym do Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej wpłynął wniosek adw. Ł. C., będącego pełnomocnikiem z urzędu wnioskodawcy H. K. w przedmiocie podjęcia uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej w K. Z.J. (k. 2, 3).

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej z dnia 15 marca 2021 r. do rozpoznania sprawy o sygn. I DI 14/21 został wyznaczony sędzia Sądu Najwyższego A.R. (k. 74 – 75).

W dniu 22 marca 2021 r. sędzia Sądu Najwyższego A.R. złożył do akt przedmiotowej sprawy oświadczenie wiedzy o podstawie jego wyłączenia, która została przewidziana w art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. (k. 76).

W ocenie sędziego Sądu Najwyższego A.R. „niewątpliwie zachodzą okoliczności, które mogą wywołać tak u uczestników tego postępowania, jak i innych obiektywnych jego obserwatorów, uzasadnioną wątpliwość” (k. 76) co do jego bezstronności. Motywując swoje stanowisko zwrócił ponadto uwagę na fakt, że zna prokuratora Z.J. od około 20 lat, zaś w okolicach 2000 r., prokurator Z. J. rozpoczął pracę jako aplikant w jednostce Prokuratury Rejonowej w C., gdzie w tamtym czasie A.R. wykonywał czynności prokuratorskie, wobec czego udzielał wymienionemu porad i wskazówek związanych z pracą prokuratora (k. 76).

Sędzia Sądu Najwyższego A.R. wskazał także, że w czasie prowadzenia przez prokuratora Z. J. sprawy przeciwko H. K. w Prokuraturze Okręgowej w K. w okresie objętym zarzutem w sprawie o sygn. I DI 14/21 (tj. od dnia 31 grudnia 2011 r. do dnia 20 grudnia 2012 r.) wykonywał obowiązki służbowe w Prokuraturze Apelacyjnej w [...]. w Wydziale Postępowania Sądowego. Według oświadczenia sędziego uczestniczył w jednym z posiedzeń w Sądzie Apelacyjnym w (...) w przedmiocie tymczasowego aresztowania H. K.. Nadto, pełniąc funkcję Zastępcy Prokuratora Regionalnego w K., sędzia Sądu Najwyższego A.R. był bezpośrednim przełożonym prokuratora Z.J.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Żądanie sędziego jest zasadne, Sąd podzielił pogląd wyrażony w złożonym przez sędziego żądaniu i uwzględnił je. Jak słusznie Sąd Najwyższy wskazał w postanowieniu z dnia 5 grudnia 2018 r. „jakiegokolwiek istotne wątpliwości, co do zaistnienia sytuacji iudex suspectus w przypadku wskazania tej okoliczności przez sędziego muszą być wzięte pod uwagę przez skład orzekający. To sędzia najlepiej wie i czuje, czy stosunki osobiste z podsądnym bądź stroną postępowania wpłyną lub mogą wpłynąć na obiektywizm orzekania. Nawet jeśli okoliczność taka in concreto nie wpłynie na obiektywność zapatrywania sędziego, to należy wykluczyć też sytuację, gdy strony postępowania sądowego miałyby wątpliwości co do braku

bezstronności sędziego. Podkreślić też trzeba, że tego rodzaju sygnał (...) ze strony sędziego w zasadzie będzie skutkował wyłączeniem go od rozpoznania sprawy, chyba, że miałyby miejsce szczególne okoliczności takie jak niechęć sędziego do rozpoznania sprawy z uwagi na jej trudność, czy wręcz próbę uchylecia się od obowiązku sądenia. Takie sytuacje będą jednak sporadyczne” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. II DSS 14/18, LEX nr 2644726).

Instytucja wyłączenia sędziego z powodu uzasadnionych wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie jest uregulowana w przepisie art. 41 § 1 k.p.k., zgodnie z treścią tego przepisu sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.

Zgodnie z powszechnie aprobowanym poglądem doktryny „wyłączenie na żądanie sędziego wiąże się z obowiązkiem czuwania nad zachowaniem bezstronności orzekania. Sędzia jest bowiem zobowiązany orzekać bezstronnie (...) oraz unikać wszystkiego, co mogłoby osłabić zaufanie do jego bezstronności (...) Dlatego też sędzia ma obowiązek powiadomić o okoliczności, o której mowa w art. 41 § 1 k.p.k., przez złożenie żądania wyłączenia od udziału w sprawie. Nie do sędziego należy bowiem ocena, czy znana mu okoliczność stanowi podstawę wyłączenia, tylko do sądu, który rozpoznaje jego żądanie (...) w żądaniu sędziego powinny zostać wskazane powody uzasadniające jego wyłączenie. Żądanie sędziego nie jest stricte wnioskiem o jego wyłączenie, gdyż ustawa odmiennie określa te czynności. Jest to nie tyle oświadczenie woli, ile raczej oświadczenie wiedzy sędziego o podstawie jego wyłączenia z art. 41 § 1, ocena zaistnienia której należy do sądu” (D. Świecki [red.], Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. I., s. 296 – 297).

Z instytucją iudex suspectus mamy do czynienia gdy „brak jest możliwości obiektywnego przekonania przeciętnie rozsądnej osoby, że okoliczności te nie będą rzutowały na bezstronne osądzenie sprawy” (A. Sakowicz [red.], Kodeks postępowania karnego. Komentarz, s. 191).

Próbie zdefiniowania pojęcia bezstronności podjął Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając w wyroku z dnia 27 stycznia 1999 r., że „stronniczość to stan

psychiczny sędziego, mogący się uzewnętrzniać w mniejszym lub większym stopniu. Stąd też zagrożenia bezstronności dają się zobiektywizować tylko w ograniczonym zakresie. Przyczyny stronniczości są bowiem zróżnicowane, a przez to niedające się do końca zdefiniować, tak dalece, jak zawsze natura każdego człowieka czyni go w różnych sytuacjach – w sposób mniej lub bardziej uświadomiony – stronniczym. Chodzi jednak o to, czy występują sytuacje faktyczne, z którymi w stopniu wysoce uprawdopodobnionym łączyć można zagrożenie bezstronności sędziego (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 stycznia 1999 r., sygn. K 1/98, OTK 1999, Nr 1, poz. 3).

Oświadczenie sędziego o istnieniu okoliczności mogących realnie wpłynąć na jego bezstronność oraz uzasadniających obawę co do możliwości obiektywnego orzekania w konkretnej sprawie, implikuje konieczność nie tylko starannego rozważenia przedstawionych przesłanek, ale w wypadku potwierdzenia ich występowania, prowadzić musi do uwzględnienia żądania sędziego o wyłączenie od udziału w rozpoznawaniu sprawy zwłaszcza, gdy, na co wskazano w judykaturze, „w odbiorze zewnętrznym może powstać wątpliwość co do istnienia kierunkowego nastawienia sędziego do stron procesowych lub uczestników postępowania” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. III KK 244/17, OSNKW 2018, nr 3, poz. 26., zob. również postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 sierpnia 2018 r., sygn. II AKo 121/18).

Z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji